

کلاس‌های جیبی

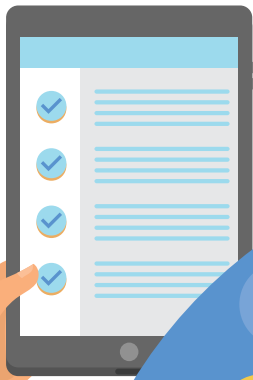
نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی، یاددهنده و یادگیرنده

((مریم فلاحي / دانشجوی دکتری تکنولوژی آموزشی))

اشاره

در سال‌های اخیر، نرم‌افزارهای کاربردی تلفن همراه نقش بسیار مهمی در زندگی افراد ایفا کرده‌اند. امروزه کمتر کسی است که از موبایل‌های هوشمند استفاده نکند. باید اعتراف کرد موبایل جزو جدانشدنی زندگی افراد شده است! هر روزه درصد بالایی از فعالیت‌ها به صورت آنلاین و از طریق نرم‌افزارهای کاربردی انجام می‌شوند. با توجه به اینکه اکثر افراد به نرم‌افزارهای کاربردی علاقه‌مندند و شمار زیادی از کارها از طریق آن‌ها انجام می‌گیرد، می‌توان از این درگاه در محیط‌های آموزشی رسمی و غیررسمی و برای مصرف آموزشی و یادگیری نیز استفاده کرد. بنابراین، طراحی و تولید نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی به یک ضرورت تبدیل شده‌است.

کلیدواژه‌ها: نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی، یادگیرنده، آموزش سیار

مطمئناً برخی افراد ترجیح می‌دهند به جای رفتن به کلاس‌های آموزشی که حتماً در زمان معین و مکان خاصی برگزار می‌شوند، فارغ از هدر دادن زمان رفت و آمد و بدون صرف انرژی، با فشردن چند دکمه، با نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی مطالب مورد نیازشان را مطالعه کنند. حذف محدودیت‌های مکان و زمان مهم‌ترین دستاورد نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی است. در این صورت، افراد در هر ساعتی از شبانه‌روز و در هر مکانی می‌توانند به یادگیری بپردازند. از این پدیده با عنوان «یادگیری به موقع» یا فارغ از زمان و مکان نیز یاد می‌شود.

یکی از ابعاد مهمی که در ایجاد محیط‌های یادگیری جدید باید به آن‌ها توجه کنیم، این است که آن محیط به اندازه کافی برای یادگیرندگان برانگیزاننده باشد و آن‌ها را در فرایند یادگیری درگیر کند. نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی نوعی محیط یادگیری جدید را شکل می‌دهند که می‌توانند یادگیری را برای دانش‌آموزان جذاب و از یکنواختی خارج کنند.

این نوع یادگیری از نوع یادگیرنده‌محور است. در این گونه یادگیری، دانش‌آموزان مستقل‌تر از معلم خود عمل می‌کنند و مسئولیت یادگیری را خودشان بر عهده می‌گیرند. همچنین، براساس آهنگ رشد یادگیری خودشان یاد می‌گیرند. یادگیرنده‌محور بودن از میزان سرخوردگی و ناکامی‌های تحصیلی دانش‌آموزان می‌کاهد و انگیزه و سرزندگی تحصیلی را برای آنان به ارمغان می‌آورد.

توانایی‌های یادگیرندگان برای آموزش دیدن و یادگیری متفاوت است؛ به این معنی که بعضی از دانش‌آموزان در طول شب از سطح یادگیری بهتری برخوردارند و بعضی‌ها در روز. برخی نیز ترجیح می‌دهند از هر فرصتی برای یادگیری استفاده کنند. این افراد همان‌هایی هستند که در اتوبوس، مترو یا اتاق انتظار پزشک و... کتابی در دست دارند و در حال مطالعه هستند. نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی به این دسته از یادگیرندگان امکان می‌دهند هر زمانی احساس بهتری برای یادگیری دارند، از آن بهره‌مند شوند. سیستم آموزش غیرحضوری و مبتنی بر نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی به یادگیرنده این امکان را می‌دهد که آهنگ یادگیری را با وقت و اولویت‌های خود تنظیم کند.

یادگیری مبتنی بر نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی می‌تواند به‌عنوان بخشی از رویکرد یادگیری جدید مورد استفاده قرار گیرد و در آن انواع متفاوتی از فعالیت‌ها به کار گرفته شوند. بدین معنی که لازم نیست تمامی محتوای یک دوره آموزشی را به کمک فناوری‌های جدید به یادگیرندگان انتقال داد، بلکه می‌توان از این رویکرد همراه با کلاس‌های درس حضوری استفاده کرد.

چنانچه خدمات آموزشی به‌صورت آنلاین و صرفاً از طریق وب ارائه شوند، یادگیرندگان با محدودیت‌هایی نظیر نداشتن دسترسی همیشگی به مرورگر مناسب و اینترنت پرسرعت مواجه می‌شوند. اینجاست که وجود نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی بیش از پیش ضرورت پیدا می‌کند. اپلیکیشن‌های آموزشی مبتنی بر موبایل و رایانه، رابط کاربری بسیار آسانی دارند و این امکان را به یادگیرنده می‌دهند که با یک بار نصب نرم‌افزار، بی‌نهایت و بی‌واسطه به مطالب آموزشی دسترسی داشته باشد و دیگر به دسترسی مداوم به اینترنت پرسرعت و دانلود مطالب نیازمند نباشد. نرم‌افزارهای کاربردی موبایل به دلیل انعطاف‌پذیری و سهولت جست‌وجوی اطلاعات، به بخشی از زندگی مردم تبدیل شده‌اند. بزرگ‌ترین مزیت استفاده از نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی، سهولت استفاده و دسترسی به مواد آموزشی، حتی در صورت دسترسی نداشتن به اینترنت است.

افزایش تعاملات، ارتباطات و به اشتراک‌گذاری اطلاعات با دیگر هم‌کلاسی‌ها و معلم در این نوع یادگیری، یکی دیگر از مزیت‌های یادگیری‌های مبتنی بر اپلیکیشن آموزشی است. در آغاز، نرم‌افزار کاربردی آموزشی با هدف گسترش ارتباط بین یاددهنده و یادگیرنده به وجود نیامده بود، اما امروزه این مزیت را هم به خود اضافه کرده است. البته ارتباط گفته‌شده در گونه‌ای از یادگیری‌های مبتنی بر نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی امکان‌پذیر است که یادگیری در آن‌ها از طریق شبکه و به کمک ابزارهای بی‌سیم اتفاق می‌افتد (ادن، ۲۰۱۶).

بعضی اخبار و اطلاعیه‌های آموزشی و فرهنگی نیاز است در اولین فرصت به یادگیرندگان اعلام شوند و نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی در دسترس‌ترین گزینه برای این گونه اطلاع‌رسانی‌ها به شمار می‌روند.

یادگیری و آموزش دیگر فعالیتی منفعل و یک‌طرفه نیست. ارائه آموزش در قالب بازی بسیار نتیجه‌بخش و مؤثر است و اشتیاق و علاقه به یادگیری را در یادگیرندگان بیشتر می‌کند. طراحی نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی برای دانش‌آموزان، کمک می‌کند آموزش در ذهن آن‌ها ماندگارتر شود.

وجود یک نرم‌افزار کاربردی آموزشی در اختیار دانش‌آموزان، به این می‌ماند که یادگیرندگان همیشه آموزش را با خود به همراه دارند. این ویژگی نرم‌افزارهای کاربردی، آن‌ها را به جز لاینفک زندگی یادگیرندگان تبدیل کرده‌است. این دسترسی همه‌زمانی و همه‌مکانی، مضاف بر هموارسازی مسیر یادگیری و آموزش، دامنه انواع ارتباطات بین یاددهنده-یادگیرنده، یادگیرنده-یادگیرنده، یادگیرنده-محتوا، و یاددهنده-محتوا را گسترده‌تر می‌کند.

محیط‌های یادگیری که در آن‌ها از ابزارهای بی‌سیم استفاده می‌شود، می‌توانند بسیاری از منابع اطلاعاتی را در یکدیگر تلفیق و نیز از یادگیرندگان در یادگیری و تفکر غیرخطی، چندبعدی و انعطاف‌پذیر حمایت کنند. این موضوع موجب هم‌افزایی انواع منابع در اختیار یادگیرندگان می‌شود که به‌نوبه خود تقویت بیشتر آن‌ها را در پی دارد و این همان هدف و آرمان ارائه‌دهندگان خدمات آموزشی است؛ یعنی پرورش دانش‌آموز توانمند و نه صرفاً دانش‌آموزی که حافظ تمام نکات کتاب درسی خود است. مضاف بر این، مشکل همیشگی معلمان، که همان کمبود زمان در اختیار برای آموزش است نیز از این طریق حل می‌شود. با یادگیری‌های مبتنی بر نرم‌افزار کاربردی موبایل، یادگیری محتوایی که ساختار مناسبی ندارند یا پیچیده‌اند، تسهیل می‌شود.

در نظام آموزش سنتی مشکلات زیادی وجود دارند. یکی از اولین‌های آن‌ها نیاز به پرداخت هزینه‌های بالا برای یک مدرسه آبرومند است. تازه با وجود هزینه‌های بالا، کلاس‌های شلوغ و دوره‌های کوتاه، باز هم شانس تحصیل در مدرسه مورد انتظار والدین را به‌طور کامل فراهم نمی‌کنند. این همان دلیلی است که میلیون‌ها یادگیرنده در سرتاسر جهان، مدارج علمی خود را از طریق دوره‌های آموزشی غیرحضوری طی می‌کنند (سینگ و ناوریس، ۲۰۱۵).

با طراحی نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی و استفاده از آن، والدین می‌توانند پیشرفت فرزندان خود را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مواردی که هر پدر و مادری می‌خواهد بداند، پیگیری کنند.

نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی و یاددهندگان

جذب یادگیرندگان و ترغیب آن‌ها به آموزش یکی از بزرگ‌ترین مزایای برای کسانی است که به هر نحو خدمات آموزشی ارائه می‌دهند. نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی، علاوه بر اینکه برای یادگیرندگان مفیدند، برای خدمات‌دهندگان آموزش نیز بسیار ارزشمند هستند. در ادامه برخی از این فایده‌ها آمده‌اند:

کلام آخر

در دنیای امروز آموزش از روش‌های مدرن از جمله نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی استفاده می‌شود. این روش‌ها به نفع دانش‌آموزان، معلمان و والدین هستند. فرایند طراحی نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی، در آینده روند رو به رشد خود را ادامه خواهد داد و عرصه آموزش را بیش از پیش متحول خواهد ساخت؛ طوری که توسعه همه‌جانبه آموزش را منجر شود. حضور نرم‌افزارهای کاربردی آموزشی در عرصه‌های رسمی و غیررسمی آموزشی جزو جدایی‌ناپذیری از زندگی تحصیلی یاددهندگان و یادگیرندگان خواهد شد و این پیش‌بینی، ضرورت توجه عمیق به آن را، به‌منظور برنامه‌ریزی‌های دقیق آموزشی و رسیدن به اهداف ارزشمند ایجاد می‌کند.

منابع

1. Signe, B., & Nauris, P. (2015). Context Aware Mobile Learning as a Factor for Economic Growth. 4th World Conference on Business, Economics and Management, WCBEM. Available online at www.sciencedirect.com.
2. Uden, L. (2016). Activity theory for designing mobile learning. International Journal of mobile learning and organization (In press).